

KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI TRGOVINE

Zeba, Dragana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:261770>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-16**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVANJA
ODABRANIH PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI
TRGOVINE**

Split, rujan 2018.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVANJA
ODABRANIH PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI
TRGOVINE**

Mentor:
izv.prof.dr.sc., Tina Vuko

Student:
Dragana Zeba

Split, rujan 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
1.1. Predmet i cilj istraživanja	4
1.2. Metode korištene pri istraživanju.....	5
1.3. Sadržaj i struktura rada	5
2. REGULATORNI OKVIR FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	6
2.1. Zakonski okvir financijskog izvještavanja	6
2.2. Analiza financijskih izvještaja u poduzeću.....	8
2.2.1. Izvještaj o financijskom položaju (Bilanca)	9
2.2.2. Račun dobiti i gubitka/ Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	10
2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima	11
2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala	11
2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje	12
3. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	13
3.1. Analiza financijskih izvještaja putem pokazatelja.....	13
3.1.1. Pokazatelji likvidnosti	15
3.1.2. Pokazatelji zaduženosti	16
3.1.3. Pokazatelji aktivnosti	17
3.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	18
3.1.5. Pokazatelji profitabilnosti.....	19
3.1.6. Pokazatelji investiranja.....	19
3.2. Metode analize financijskih izvještaja primjenom zbirnih pokazatelja financijskih izvještaja.....	20
3.2.1. Altman "Z-Score"	21
3.2.2. Kralicekov DF pokazatelj.....	22

3.2.3. Springate model	23
3.2.4. Zmjewski model.....	24
4. KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVNE USPJEŠNOSTI I STABILNOSTI PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI TRGOVINE.....	25
4.1. Odabrana trgovinska poduzeća.....	25
4.1.1. Poduzeće Tommy d.o.o.	25
4.1.2. Poduzeće Studenac d.o.o.	26
4.1.3. Poduzeće Konzum d.d.	27
4.1.4. Poduzeće Plodine d.d.	27
4.2. Analiza poduzeća putem odabranih skupnih pokazatelja	29
4.2.1. Analiza poslovanja poduzeća Tommy d.o.o. putem skupnih pokazatelja	29
4.2.2. Analiza poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. putem skupnih pokazatelja.....	33
4.2.2. Analiza poslovanja poduzeća Konzum d.d. putem skupnih pokazatelja.....	37
4.2.3. Analiza poslovanja poduzeća Plodine d.d. putem skupnih pokazatelja	41
4.3. Usporedna analiza metodama skupnih pokazatelja	45
4.3.1. usporedni rezultati analize putem Altman Z-score modela	45
4.3.2. Komparativna analiza poslovanja promatranih poduzeća putem Kralicek DF modela.....	46
4.3.3. Komparativna analiza poslovanja promatranih poduzeća putem Springate modela	47
4.3.2. Komparativna analiza poduzeća pomoću modela Zmijewskog	47
5. ZAKLJUČAK.....	49
LITERATURA	50
SAŽETAK.....	52
SUMMARY	52
POPIS TABLICA	53
POPIS SLIKA	54

1. UVOD

Dolaskom kapitalizma u Hrvatsku, došlo je do osnivanja privatnih trgovačkih lanaca, ali i stranih na tržištu Hrvatske, odnosno došlo je do povećanja broja različitih trgovačkih poduzeća koje su da bi privukle što veći broj potrošača davale sve povoljnije i raznovrsnije ponude. Trgovina je jedna od najznačajnijih gospodarskih grana u Republici Hrvatskoj, te ima vrlo važnu ulogu u kreiranju zaposlenosti i BDP-u. Svaki trgovački lanac želi povećati broj svojih korisnika te postati profitabilnija od konkurencije, odnosno želi zauzeti što veći udio na tržištu kako bi dugoročno imalo veći profit od konkurencije. Da bi se to postiglo, moraju osluhivati potrebe i želje potrošača, te pratiti trendove.

1.1. Predmet i cilj istraživanja

Predmet ovog istraživanja je analiza poslovanje vodećih trgovačkih lanaca na području Republike Hrvatske pomoću skupnih pokazatelja prikazati vodeće trgovačke lance u Hrvatskoj, te dati odgovor koja je među njima najprofitabilnija. Svjedoci smo svakodnevnog ulaska novih trgovačkih lanaca na naše tržište te može se zaključiti kako je tržište dinamično i turbulentno, a trgovački lanci pokušavaju jedan drugom preoteti potrošače kako bi zauzeli što bolju „poziciju“ i što veći dio „kolača“. Poduzeća koja se analiziraju u ovom radu su:

- TOMMY d.o.o.
- STUDENAC d.o.o.
- KONZUM d.d.
- PLODINE d.d.

Odabrana trgovinska poduzeća spadaju u kategoriju velikih poduzeća, te su dužna sastavljati godišnja financijska izvješća, i podložni su godišnjoj reviziji. Analizirano je poslovanje poduzeća u razdoblju od 2013. do 2016. godine. Korištene su pojedinačne različite analize i ocjene za svako poduzeće kako bi se utvrdila uspješnost i stabilnost poslovanja

1.2. Metode korištene pri istraživanju

Prilikom pisanja rada, korištene su sljedeće metode: metoda analize, metoda deskripcije, metoda kompilacije te metoda statističke analize.

Metodom analize u radu su analizirani pokazatelji koji će se primijeniti na trgovinska poduzeća čije se poslovanje u radu analizira.

Metodom deskripcije definirat će se i objasniti pojmovi i teorija koja je vezana uz financijske izvještaje i trgovačka poduzeća.

Također, metodom kompilacije će se navoditi stručni i znanstveni dijelovi od drugih autora koji će nam pomoći da lakše definiramo problem koji istražujemo i na kraju ćemo pomoću statističke analize predložiti rezultate istraživanja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je podijeljen na 5 dijelova, prvi dio rada je uvod, zatim slijedi objašnjenje temeljnih financijskih izvještaja. U trećem dijelu definirane su metode i tehnike na temelju kojih će se procijeniti financijska stabilnost i uspješnost odabranih poduzeća. Nakon toga slijedi komparativna analiza poslovanja navedenih poduzeća pomoću izračuna više različitih modela za predviđanje financijskog uspjeha poslovanja. U završnom dijelu rada dana su zaključna razmatranja i osvrt.

2. REGULATORNI OKVIR FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Zakonski okvir financijskog izvještavanja

Kod financijskog izvještavanja važno je poštivati zakonski okvir, odnosno poštivati zakone i propise kojima se uređuje i definira financijsko izvještavanje.

Obvezno financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj regulirano je nizom zakona i pravilnika, kao i računovodstvenim standardima, od kojih su najvažniji:

- Zakon o računovodstvu¹
- Zakon o trgovačkim društvima²
- Zakon o tržištu kapitala³
- Pravilnikom o načinu vođenja Registra godišnjih financijskih izvješća⁴
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja⁵

Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, uključivo i Međunarodnim računovodstvenim standardima - objavljuju se i tumače na temelju Odluke o odobravanju prijevoda i primjene Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (donesene od strane Odbora za standarde financijskog izvještavanja i

Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja – objavljuju se na temelju Odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja donesene od strane Odbor za standarde financijskog izvještavanja.

Prema Zakonu o računovodstvu, obveznici sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja su poduzetnici i to:⁶

¹ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 78/15, 134/15 i 120/16

² Narodne novine (2011): Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 111/93 do 110/15

³ Narodne novine (2018): Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 65/18

⁴ Narodne novine: Pravilnik o načinu vođenja Registra godišnjih financijskih izvještaja, te načinu primanja i postupku provjere potpunosti i točnosti godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 1/16

⁵ Narodne novine (2016): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 95/16

⁶ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 78/15, 134/15 i 120/16, čl. 4, st. 2.

- trgovačka društva i trgovci pojedinci određeni propisima koji uređuju trgovačka društva,
- poslovne jedinice poduzetnika sa sjedištem u stranoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja,
- poslovne jedinice iz strane države koji su obveznici poreza na dobit,
- sve pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit.

Poduzetnici se prema Zakonu o računovodstvu razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Pokazatelji i uvjeti na temelju kojih se razvrstavaju su prikazani u Tablici 1.

Tablica 1. Klasifikacija poduzeća prema ZOR-u

	Mikro	Mali	Srednji	Veliki
Kriterij	Ne prelaze granične pokazatelje u dva od tri kriterija	Nisu mikro i ne prelaze granične pokazatelje u dva od tri kriterija	Nisu ni mikro ni mali i ne prelaze granične pokazatelje u dva od tri kriterija	Poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u dva od tri uvjeta srednjih poduzetnika
Ukupna aktiva	2.600.000,00	30.000.000,00	150.000.000,00	
Prihod	5.200.000,00	60.000.000,00	300.000.000,00	
Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine	10	50	250	

Izvor: obrada autorice temeljem Zakona o računovodstvu 78/15, Narodne novine d.d. Zagreb

2.2. Analiza financijskih izvještaja u poduzeću

„Sastavljanje financijskih izvještaja predstavlja završnu fazu računovodstvenog procesa. Financijski izvještaji informiraju zainteresirane unutarnje i vanjske korisnike o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika, a temeljem tih informacija korisnici donose različite poslovne odluke. Kvaliteta financijskih izvještaja ovisi o kvaliteti evidentiranja poslovnih događaja, a kvalitetu financijskih izvještaja određuje primjena odgovarajućih računovodstvenih standarda te ostalih računovodstvenih i poreznih propisa.“⁷

Financijski izvještaji se sastavljaju i prezentiraju godišnje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu HSFI) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu MSFI).

Mikro, mali i srednji poduzetnici sastavljaju i prezentiraju financijske izvještaje primjenom HSFI, dok veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa sastavljaju i prezentiraju godišnje financijske interese primjenom MSFI.⁸

U teoriji i praksi postoji više oblika financijskih izvještaja, svaki od njih je zaseban i ima svoju svrhu i vrijednost, odnosno svaki na svoj način iskazuje financijsko poslovanje određenog poduzeća. Svi financijski izvještaji moraju se sagledavati zajedno kako bi se dao što bolji uvid u poduzeće, odnosno njegovo financijsko poslovanje.

Prema Zakonu o računovodstvu temeljni financijski izvještaji su:⁹

- Izvještaj o financijskom položaju (Bilanca)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

⁷Bakran, D., Gulin, D., Hladika, M i Milčić, I. (2017): Pripremne radnje za sastavljanje financijskih izvještaja za 2017. godinu: Zakonodavni okvir sastavljanja financijskih izvještaja za 2017. godinu. *Računovodstvo i financije*. UDK657.2, 12(2017), str. 5.

⁸Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 78/15, 134/15 i 120/16, čl. 17, st. 2. i 3.

⁹Ibid, čl. 19, st. 2.

2.2.1. Izvještaj o financijskom položaju (Bilanca)

Bilanca predstavlja temeljni financijski izvještaj koji su dužni sastavljati svi poduzetnici na određeni dan (najčešće 31.12.), a prikazuje financijski položaj poduzeća, odnosno predstavlja sustavni pregled imovine, obveza i kapitala na određeni datum.

Podatke iz bilance treba koristiti imajući na umu da su podaci temeljeni prvenstveno na povijesnim troškovima, a ne na tržišnim vrijednostima, te stoga daju i samo opću procjenu vrijednosti tvrtke.¹⁰

Sastoji se od dva dijela:

- Aktive (imovina kojom poduzeće raspolaže)
- Pasive (porjeklo imovine)

Aktiva uvijek mora biti jednaka pasivi, odnosno imovina mora uvijek biti jednaka zbroju kapitala i obveza.

Imovina poduzeća u bilanci je prikazana prema ročnosti tj. kao kratkotrajna imovina (bruto radni kapital, kratkotrajna imovina), te kao dugoročna, stalna imovina.¹¹

Kratkotrajna imovina je ona imovina koja se može pretvoriti u novac u roku od godine dana, dok dugotrajna imovina predstavlja imovinu koja se teže pretvara u novac, odnosno vijek upotrebe joj je duži od godine dana.

Pasiva bilance ima dvije osnovne stavke izvora imovine, a to su vlastiti i tuđi kapital. Vlastiti kapital predstavlja trajni kapital - kapital koji su osigurali vlasnici, uvećan za neraspodijeljene (zadržane) dobitke od trenutka osnivanja.¹²

Obveze, odnosno novac koji se duguje vjerovnicima u bilanci se prikazuju kao kratkoročne i dugoročne obveze, gdje kratkoročne obveze označavaju tekuće obveze poduzeća koje dospijevaju na naplatu u roku kraćem od godine dana, a dugoročne obveze predstavljaju izvor iz kojih se osigurava financiranje poduzeća u periodu koji je duži od godine dana.

U suštini bilanca nam pruža korisnu informaciju o tome što poduzeće ima na određeni dan, što duguje i što mu ostaje kad se od imovine oduzmu obveze.

¹⁰Vidučić, Lj. (2006): Financijski menadžment, V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje, RRI F – plus d.o.o., Zagreb, str.366.

¹¹ Ibid, str. 366.

¹² Ibid, str. 367.

2.2.2 Račun dobiti i gubitka/ Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji nam daje informacije o financijskom položaju poduzeća, odnosno prikazuje uspješnost poslovanja poduzeća u određenom razdoblju sa stajališta prihoda i rashoda i njihovih razlika dobiti ili gubitka.

U računu dobiti i gubitka posebno se prate prihodi, rashodi i dobit ili gubitak iz redovitih aktivnosti, a posebno prihodi, rashodi i dobit ili gubitak iz neredovitih aktivnosti.¹³ Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi i to u obliku priljeva, povećanja imovine ili kao smanjenje obveza, dok rashodi utječu na smanjenje ekonomske koristi kroz neko obračunsko razdoblje.

Sveobuhvatna dobit odnosi se na promjene kapitala tijekom razdoblja koje su proizašle iz transakcija drugih događaja, osim promjena koje su proizašle iz transakcija s vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika.¹⁴ Obuhvaća sve elemente dobiti i gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti.

Osnovna svrha sastavljanja izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti je da se vlasnicima kapitala i vjerovnicima pruži informacija što je dobit/gubitak, kao i uspjeh/neuspjeh menadžmenta i ostala sveobuhvatna dobit kao rezultat ekonomskih uvjeta poslovanja. Cilj izvještaja je ukazivanje na onu dobit koja je posljedica specifičnih procjena pozicija financijskih izvještaja, koje nisu rezultat svakodnevnih transakcija, a predstavljaju potencijalni prihodi i rashodi koji su izvan utjecaja menadžmenta.

Poduzeće koje primjenjuje MSFI ima pravo pri sastavljanju izabrati između dvije ponuđene varijante koje su definirane Međunarodnim računovodstvenim standardom 1 (u daljnjem tekstu MRS 1), i to kako slijedi:¹⁵

kao jedan izvještaj - Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti,

kao dva izvještaja - Zaseban račun dobiti i gubitka i

- Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

¹³ Vujević, I. (2003): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 102

¹⁴ Bakran, D., Gulin, D., Hladika, M i Milčić, I. (2017): Pripremne radnje za sastavljanje financijskih izvještaja za 2017. godinu: Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. *Računovodstvo i financije*. UDK657.2, 12(2017), str. 8.

¹⁵ Narodne novine (2009): Međunarodni standardi financijskog izvještavanja – MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 136, točka 81.

2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Novčani tok podrazumijeva priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata. Izvještaj o novčanom toku sastavlja se u skladu sa MRS 7¹⁶ u kojemu se navodi da je cilj pružiti informacije o povijesnim promjenama novca i novčanih ekvivalenata subjekta kroz izvještaj, a koji klasificira novčane tokove razdoblja od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti.

Novčani tok od poslovne aktivnosti proizlazi iz glavne aktivnosti subjekta kojima se stvaraju prihodi, kao što su aktivnosti usmjerene na proizvodnju i prodaju proizvoda i robe, te pružanju usluga. Novčani tok od investicijske aktivnosti obuhvaća primitke i izdatke koji proizlaze iz investiranja u dugotrajnu imovinu. Financijska aktivnost za posljedicu ima promjenu veličine i sastava glavnice i dugova subjekta.

Izvještaj o novčanom toku može biti sastavljen primjenom:¹⁷

- direktne metode
- indirektne metode

Direktna metoda prikazuje bruto novčane primitke i izdatke novca koji su razvrstani po osnovnim aktivnostima, dok se kod indirektne metode poslovne aktivnosti ne iskazuju kao bruto primici i izdaci novca, već se neto dobit ili gubitak usklađuju za učinke transakcije nenovčane prirode.¹⁸

2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Prikazuje promjene kapitala koje su se dogodile za vrijeme jednog obračunskog razdoblja, kao i sve transakcije koje su utjecale na te promjene. Sadrži podatke o kapitalu i pričuvama, te isplaćenim dividendama.¹⁹ Obvezu sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala imaju srednji poduzetnici, veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa.

¹⁶ Ibid, MRS7.

¹⁷Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K. (2008): Osnove računovodstva, računovodstvo za neračunovođe, RRI F, Zagreb, str. 70.

¹⁸Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 85.

¹⁹Vidučić, Lj. (2006): Financijski menadžment, V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje, RRI F – plus d.o.o., Zagreb, str. 375.

2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje služe za iščitavanje pozicija bilance i računa dobiti i gubitka. U njima se pojašnjavaju financijski izvještaji, ali i informacije koje se ne nalaze u izvještajima, kao što su politike koje su primijenjene u poslovanju, te grafički i statistički prikazati strukturu i pozicije.

Dužni su ih sastaviti svi poduzetnici, neovisno o veličini.

3. METODE I TEHNIKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Svako poduzeće u svom poslovanju mora analizirati svoje financijsko poslovanje, pa se iz toga može definirati i pojam financijskog izvještavanja, a ono je zapravo sustav koji daje točan pregled u stanje poslovanja poduzeća i neophodno je za samo poduzeće radi donošenja poslovnih odluka, ali i za partnere i suradnike koji se žele uvjeriti u pozitivno poslovanje poduzeća. U procesu analize financijskih izvještaja moguće je koristiti se čitavim nizom različitih postupaka, koji su, prije svega utemeljeni u raščlanjivanju i uspoređivanju.²⁰ Najznačajnije analize financijskih izvještaja vidljive su na slici 1.

<u>TEMELJNI INSTRUMENTI I POSTUPCI FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA</u>		
KOMPARATIVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI	STRUKTURNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI	FINANCIJSKI POKAZATELJI
Postupak horizontalne analize	Postupak vertikalne analize	Pojedinačni pokazatelji
		Skupine pokazatelja
		Sustavi pokazatelja
		Zbrojni ili sintetički pokazatelji

Slika 1. Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja

Izvor: Prikaz autora: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedija, Zagreb, str. 224.

3.1. Analiza financijskih izvještaja putem pokazatelja

Pokazatelji su racionalni ili odnosni brojevi pomoću kojih se izražava odnos među ekonomskim pojavama i njihovim veličinama. Najvažniji elementi pokazatelja su: informacijska narav, mogućnost kvantificiranja i specifična forma.²¹

Financijski se pokazatelji, s obzirom na vremensku dimenziju mogu podijeliti na dvije

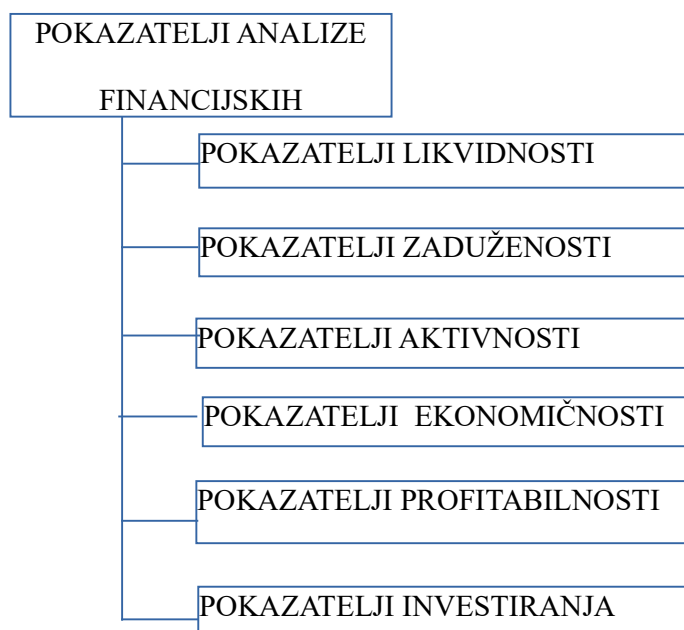
²⁰Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 224.

²¹ Vujević, I. (2003): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 131.

skupine, gdje jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razmaka (najčešće godinu dana) i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti (Račun dobiti i gubitka), dok se druga skupina odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.²²

Oni su u stvari nositelji informacija koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća, te se formiraju i računaju da bi se stvorila informacijska podloga za donošenje određenih poslovnih odluka.²³

U skladu s navedenim razlikuje se nekoliko skupina financijskih pokazatelja koje su prikazane na slici 2 i koje ćemo u nastavku rada detaljnije razraditi.

Slika 2. Metode analize financijskih izvještaja primjenom pojedinačnih pokazatelja

Izvor: Prikaz autora: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedija, Zagreb, str. 244.

Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti smatraju se pokazateljima sigurnosti poslovanja, tj. pokazateljima koji opisuju financijski položaj poduzeća. Pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja su pokazatelji uspješnosti poslovanja, dok se pokazatelji

²²Žager K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 243.

²³Ibid, str. 243.

aktivnosti mogu smatrati i pokazateljima sigurnosti i pokazateljima uspješnosti.²⁴

Da bi se donio kvalitetan sud o tome da li su veličine nekih pokazatelja zadovoljavajuće ili ne, potrebno je usporediti te pokazatelje s određenim standardnim veličinama koje u ovom slučaju predstavljaju osnovicu za usporedbu. Najčešće korištene standardne veličine tih pokazatelja su:²⁵

- planirani pokazatelji za razdoblje koje se analizira,
- kretanje veličine određenog pokazatelja tijekom određenog vremena u istom društvu,
- veličina tog pokazatelja u sličnom društvu koje pripada toj grupaciji, i
- prosječna vrijednost određenog pokazatelja ostalih društava koja pripadaju istoj grupaciji.

3.1.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti poduzeća da u roku podmiri svoje tekuće obveze. Najčešći eksplicitni pokazatelji likvidnosti su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.²⁶ Svi pokazatelji likvidnosti računaju se na temelju podataka iz bilance. Način njihovog izračuna prikazan je u tablici 2.

Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital + dugoročne obveze

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 248.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća za trenutnim podmirenjem svojih obveza, odnosno pokazuje koliki postotak tekućih obveza može podmiriti odmah, iz

²⁴ Ibid, str. 244.

²⁵ Ibid, str. 247.

²⁶ Ibid, str. 248.

trenutno raspoloživih novčanih sredstava. Ovaj koeficijent ne bi trebao biti manji od 0,1.

Koeficijent ubrzane likvidnosti pokazuje može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine.²⁷ Njegova vrijednost bi trebala biti 1 ili veća od 1, odnosno tekuće obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Uglavnom ga koriste banke i drugi kreditori.

Koeficijent tekuće likvidnosti je najbolji pojedinačni indikator likvidnosti. Izračunava se na način da se kratkotrajna imovina umanjuje za vrijednost zaliha te se stavlja u odnos s kratkoročnim obvezama. Preporuča se da bi trebao iznositi najmanje 2 kako poduzeće ne bi zapalo u probleme nelikvidnosti. Minimalna vrijednost pokazatelja treba biti 1, što znači da zbroj novca i potraživanja ne bi trebao biti manji od kratkoročnih obveza.

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapital uvećanog za dugoročne obveze. Mora biti manji od 1 jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora, tj. iz radnog kapitala. Što je vrijednost pokazatelja manja, to je likvidnost i financijska stabilnost veća. Ako je vrijednost veća od 1, to znači da poduzeće nema radnog kapitala, odnosno postoji "deficit radnog kapitala".²⁸

3.1.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti koriste se za procjenu financijskog rizika poduzeća, odnosno pokazatelji mjere stupnja zaduženosti poduzeća.²⁹

Poduzeća koja imaju visoki stupanj zaduženosti gube financijsku fleksibilnost i mogu imati problem pri pronalaženju novih investitora, a mogu se suočiti i s rizikom bankrota. Međutim zaduženost nije nužno loša, naime, ako je stupanj zaduženosti pod kontrolom i ako se sredstva koriste na pravi način, zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano.

²⁷Vidučić, Lj. (2006): Financijski menadžment, RriF – plus d.o.o., Zagreb, str. 384.

²⁸Žager K., Mamić Sačar I., Sever, S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 250.

²⁹Vukoja, B.: Promjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, [Internet], raspoloživo na: <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf>, [27.07.2017], str. 8.

Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Glavnica
Pokriće troškova kamatama	Dobit prije poreza i kamata	Kamate
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića I	Glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 248.

Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja koji se formiraju na temelju bilance i zbog toga što odražavaju statičku zaduženost. Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti ukazuju na dinamičku zaduženost jer dug razmatraju s aspekta mogućnosti njegova podmirenja, utvrđuje se temeljem podataka iz računa dobiti i gubitka i bilance. Stupnjevi pokrića I i II računaju se na temelju podataka iz bilance.³⁰

3.1.3. Pokazatelji aktivnosti

Poznati su pod nazivom koeficijenti obrta, a računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja i utvrđuju koliko se efikasno koriste resursi društva u poslovnim procesima. Prikazuju kako brzo imovina cirkulira u poslovnim procesima. Najčešće se koeficijenti obrta računaju za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja.³¹

Pokazatelji aktivnosti računaju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka i prikazani su u tablici 4.

³⁰Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 250. i 251.

³¹Ibid, str. 251.

Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja zaliha	Prihod od prodaje	Stanje zaliha
Dani vezivanja zaliha	365	Koeficijent obrtaja zaliha
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihod od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	365	Koeficijent obrtaja potraživanja
Koeficijent obrtaja obveza prema dobavljačima	Trošak prodane robe	Obveza prema dobavljačima
Dani vezivanja obveza	365	Koeficijent obrtaja obveza prema dobavljačima

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252.

3.1.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti računaju se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, te predstavljaju omjer prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Pokazatelji ekonomičnosti moraju biti veći od jedan, ako je manji od jedan poduzeće posluje s gubitkom. Postupak izračunavanja pokazatelja prikazan je u tablici 5.

Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihodi od prodaje	Rashodi prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	Izvanredni prihodi	Izvanredni rashodi

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252.

3.1.5. Pokazatelji profitabilnosti

Upućuju na to koliko profita poduzeće ostvaruje po svakoj kuni ostvarenog prometa ili po kuni uložene imovine ili kapitala, odnosno koliko poduzeće zarađuje u odnosu na angažiranu imovinu ili u odnosu na prihode.³² U tablici 6. prikazani su izračuni pokazatelja profitabilnosti.

Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Bruto profitna marža	Dobit prije poreza i kamata	Ukupni prihodi
Neto profitna marža	Neto dobit	Ukupni prihod
Rentabilnost imovine	Dobit prije poreza i kamata	Ukupna imovina
Rentabilnost glavnice	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)
Povrat na ulaganje	Neto dobit + kamate*0,8	Glavnica + dugoročne obveze

Izvor: Prilagođeno prema: Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Predavanje 8, str. 1.

Marža profita se računa iz računa dobiti i gubitka, a pokazatelji rentabilnosti na temelju podataka iz bilance i računa dobiti ili gubitka.

3.1.6. Pokazatelji investiranja

Pokazuje uspješnost ulaganja u redovne (obične) dionice poduzeća. Osim podataka iz financijskih izvještaja, za izračun pokazatelja investiranja potrebni su i podaci o broju i tržišnoj vrijednosti dionica. Postupak izračuna najznačajnijih pokazatelja investiranja prikazan je u tablici 7.

Tablica 7. Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobit za dividende	Broj dionica

³²Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Predavanje 8, str. 1.

Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividenda rentabilnosti dionice	Dividenda po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Prilagođeno prema: Žager K., Mamić Sačar I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 254.

Dobit po dionici i dividenda po dionici iskazuju se u novčanim jedinicama, dok se ostali pokazatelji izražavaju u postotku.

3.2. Metode analize financijskih izvještaja primjenom zbirnih pokazatelja financijskih izvještaja

Pojedinačni pokazatelji su nositelji informacija o likvidnosti, zaduženosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranju. Da bi se dobila cjelokupna slika o poslovanju, navedene skupine pokazatelja potrebno je povezati. Na taj način formirani su zbrojni ili skupni financijski pokazatelji koji predstavljaju ponderirani zbroj više pojedinačnih pokazatelja.³³

Prvi skupni pokazatelji razvili su se da bi se mogao predvidjeti bankrot poduzeća, te su stoga modeli koji su formirani nazvani pokazateljima financijskog bankrota.³⁴

Na današnjem tržištu kretanje cijena dionica ovisi o mnogobrojnim faktorima te uzrokuje veliku neizvjesnost. Zbog neizvjesnosti su konstruirani različiti modeli koji pomažu procijeniti poslovne subjekte kao "dobre" ili "loše". Također da bi se ocijenila financijska stabilnost i uspješnost poslovanja poduzeća, koriste se različiti prognostički modeli koji služe za procjenu kretanja sadašnjeg i budućeg poslovanja. U nastavku su objašnjeni oni modeli koji će se koristiti u ovom radu za analizu financijske stabilnosti i uspješnosti, a to su Altmanov "Z – score", Kralicekov DF pokazatelj, Springate model i Zmijevski model.

³³Žager K., Mamić Sačar I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 269.

³⁴ Ibid, str. 269.

3.2.1 Altman "Z-Score"

Model Z-score je sintetički (zbrojni) pokazatelj koji za cilj ima prognoziranje financijskog "zdravlja" poduzeća. Razvijen je na temelju analize 66 američkih proizvodnih poduzeća za razdoblje od 20 godina (1945.-1965.), gdje su formirane dvije grupe. Jedna je grupa predstavljala 33 poduzeća koja su bankrotirala, dok je druga grupa predstavljala 33 "zdrava poduzeća".³⁵ Na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka izračunata su 22 financijska pokazatelja, koja su kasnije reducirana na 5 financijskih pokazatelja i to: pokazatelje likvidnosti, profitabilnosti, zaduženosti, solventnosti i aktivnosti. Reducirana verzija glasi:

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 \quad (1)$$

gdje je:

X1 – radni kapital/ukupna aktiva

X2 – zadržana dobit/ukupna aktiva

X3 – operativna dobit (EBIT)/ukupna aktiva

X4 – tržišna vrijednost glavnice/ukupne obveze

X5 – prihod od prodaje/ukupna aktiva

Pokazatelj X1 je pokazatelj likvidnosti i odabran je u modelu jer su istraživanja pokazala da kod poduzeća koje posluje s operativnim gubicima pada udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini. X2 predstavlja udio reinvestiranih sredstava tijekom godina poslovanja. X3 pokazuje profitabilnost poduzeća neovisno o stupnju korištenja financijske poluge i utjecaja poreza. X4 pokazuje koliko imovina poduzeća može izgubiti na vrijednosti prije nego što poduzeće postane insolventno. X5 je pokazatelj aktivnosti poduzeća, odnosno pokazatelj obrtaja imovine.³⁶

Tijekom godina model je bilo potrebno modificirati jer je prvobitan model bio primjenjiv isključivo na proizvodne poslovne subjekte čije dionice kotiraju na burzi. Sukladno tome napravljena je prva modifikacija za poduzeća čije dionice nisu izlistane na burzi, gdje je kod pokazatelja X4 tržišna vrijednost glavnice zamijenjena knjigovodstvenom, te ona glasi:

³⁵ Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Predavanje 10, str.4.

³⁶ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 271.

$$Z' = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,998X_5 \quad (2)$$

Druga modifikacija napravljena je za neproizvodna poduzeća, gdje je izbačen iz upotrebe pokazatelj X5, te glasi:

$$Z'' = 6,56X_1 + 3,26X_2 + 6,72X_3 + 1,05X_4 \quad (3)$$

Što je vrijednost Z-score pokazatelja veća, manja je vjerojatnost odlaska u stečaj, gdje je referentna granica 3. Stoga su poduzeća prema Altman Z-score pokazatelju financijski stabilna ako je rezultat više od 3, poduzeća čiji je rezultat u rasponu od 1 do 3 nalaze se u "sivoj zoni" što znači da imaju graničnu financijsku stabilnost, a poduzeća s rezultatom ispod 1 imaju znatnih financijskih poteškoća, te im prijeti stečaj.³⁷

Kod prve modifikacije, utvrđene granice se razlikuju od originalnog Z-score, te one iznose:

$Z' > 2,9$ – financijski stabilna poduzeća

$2,9 > Z' > 1,23$ – ugrožena financijska stabilnost s potencijalom ozdravljenja

$Z' < 1,23$ – poduzeće pred bankrotom

3.2.2. Kralicekov DF pokazatelj

Kralicekov DF pokazatelj nastao je po uzoru na Altman Z-score pokazatelj. Profesor Kralicek je na temelju bilance i računa dobiti i gubitka europskih poduzeća (njemačkih, švicarskih i austrijskih) razvio model za procjenu poslovne krize poduzeća. Također je po uzoru na Altmana razdvajao "zdrave" od "nezdravih" poduzeća i razvio model za identificiranje krize u poduzeću.³⁸

$$DF = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (4)$$

pri čemu je:

X1 – čisti novčani tok (EBIT + amortizacija)/ukupne obveze

X2 – ukupna imovina/ukupne obveze

X3 – dobit prije kamata i poreza (EBIT)/ukupna imovina

³⁷ Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Predavanje 10, str. 4.

³⁸ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 271.

X4 – dobit prije kamata i poreza (EBIT)/ukupni prihodi

X5 – zalihe/ukupni prihodi

X6 – poslovni prihodi/ukupna imovina

Na temelju modela može se procijeniti financijska stabilnost poduzeća, s tima da pokazatelj može poprimiti pozitivne i negativne vrijednosti. Kritičke vrijednosti na temelju kojih se može donijeti zaključak o financijskoj stabilnosti prikazane su u tablici 8.

Tablica 8. Kriteriji za odlučivanje

Vrijednost DF pokazatelj	Financijska stabilnost
> 3.0	Izvrсна
> 2.2	Vrlo dobra
> 1.5	Dobra
> 1.0	Osrednja
>0.3	Loša
<= 0.3	Početak insolventnosti
<= 0.0	Umjerena insolventnost
<= -1.0	Izrazita insolventnost

Izvor: Prilagođeno od Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Predavanja 10, str. 6.

3.2.3. Springate model

Razvijen je 1978. godine po uzoru na Altmanov, samo što je prilagođen kanadskim tržišnim uvjetima. Razvio ga je Gordon L. V. Springate i služi za predviđanje bankrota poduzeća. Analizom uzorka 40 poduzeća izabrano je 19 financijskih pokazatelja koji omogućuju razlikovanje "zdravih" poduzeća od onih kojima prijeti bankrot.³⁹

Springate model:⁴⁰

$$Z = 1.03X1 + 3.07 X2 + 0.43 X3 + 0.66X4 \quad (5)$$

³⁹Šarlija, N.,: Kreditna analiza, Modeli za ocjenu rizičnosti, dostupno na: http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/altman_i_ostali_fmp.pdf [13.08.2018.]

⁴⁰ Ibid

gdje su:

X1 – obrtni kapital/ukupna imovina

X2 – neto dobit prije kamata i poreza (EBIT)/ukupna imovina

X3 – prihod od prodaje/ukupna imovina

X4 – neto dobit prije poreza (EBT)/kratkoročne obveze.

$Z < 0.862$ – prijetnja financijskog neuspjeha.

3.2.4. Zmijewski model

Model je razvio M.E. Zmijewski po uzorku od 800 uspješnih i 40 poduzeća u bankrotu, te predviđa bankrot poduzeća. U svom izračunu uključuje pokazatelje koji mjere uspješnosti poslovanja, zaduženosti i likvidnost poduzeća. Osnovna jednadžba modela glasi:⁴¹

$$X = -4,3 - 4,5X_1 + 5,7X_2 - 0,004X_3 \quad (6)$$

gdje su varijable:

X 1 - neto dobit / ukupna imovina,

X 2 - ukupni dug / ukupna imovina,

X 3 - kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze.

Funkcija za izračun vjerojatnosti bankrota je:

$$P = 1 / (1 + \exp(-Z_{\text{mijewski score}})) \quad (7)$$

Poduzeće čija vjerojatnost po ovom modelu prelazi 0,5 ima velike šanse za bankrot.

⁴¹Šarlija, N.: Objašnjenje Zmijewski modela, dostupno na : <http://www.efos.unios.hr/nsarlija/wp-content/uploads/sites/88/2013/04/Zmijewski-model.pdf> [13.08.2018.]

4. KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVNE USPJEŠNOSTI I STABILNOSTI PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI TRGOVINE

U ovom radu bit će analizirana vodeća poduzeća iz djelatnosti trgovine koja su osnovana i koja djeluju na području Republike Hrvatske. Odabrana su četiri poduzeća i to: Tommy d.o.o., Studenac d.o.o., Konzum d.d. i Plodine d.d..

4.1. Odabrana trgovinska poduzeća

4.1.1. Poduzeće Tommy d.o.o.

Trgovački lanac Tommy utemeljen je kao trgovačko društvo 1992. godine, kada je i otpočelo s poslovnim aktivnostima u trgovini na veliko i malo.

Tommy d.o.o. je u 100% privatnom vlasništvu, sjedište društva je u Splitu. Kompanija je tijekom godina poslovanja bilježila kontinuirani rast i razvoj poslovanja, unatoč često puta složenim i društvenim i tržišnim okolnostima.⁴²

Temeljni kapital društva u 217. godini iznosio je 314.000.000,00 kuna. Također, u istoj godini iskazana je neto dobit u iznosu od 147.855.000,00 kuna, što je za oko 31% više u odnosu na 2016. godinu.⁴³

Društvo pretežno obavlja djelatnost trgovine na malo gdje glavnina prihoda čine artikli hrane i pića. Poslovanje se odvija u četiri prodajna formata, hipermarketima, maximarketima, supermarketima i marketima. Trenutačno trgovački lanac posjeduje 201 prodajno mjesto, koji su rasprostranjeni po cijeloj Hrvatskoj u nekoliko županija, s više od 3034 zaposlenih i posebnom koncentracijom u četiri dalmatinske županije. Procjenjuje se da drži između 5% i 10% ukupnog tržišnog udjela za navedenu robu u RH, gdje je uvjerljivo lider na području Splitsko-dalmatinske županije, dok se za lidersku poziciju u ostatku Dalmacije ravnopravno natječe s najvećim konkurentima.⁴⁴

Društvo posjeduje udjele u društvima:

⁴² Izvor: <http://tommy.hr/o-nama/> [17.08.2018.]

⁴³ Tommy d.o.o. Split (2016): Revidirani financijski izvještaji za 2016. godinu, [Internet], dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>, [17.08.2018.]

⁴⁴ Ibid

- Effector d.o.o. Solin (50% vlasništva)
- Robna kuća Prima 3 d.o.o. Split (50% vlasništva)
- Bobis d.o.o. Split (50% vlasništva)
- Dugiš d.o.o. Zagreb (50 % vlasništva)
- Vila Rosina d.o.o. (krajem 2017. Prodaja 50% udjela, trenutni udio 50%)
- 2017. g. osnivanje poduzeća Tommy 1892 d.o.o. (100% vlasništva)

4.1.2. Poduzeće Studenac d.o.o.

Trgovački lanac Studenac jedan je od vodećih maloprodajnih lanaca s više od 360 marketa i supermarketa. Tvrtka trenutno zapošljava više od 2600 djelatnika različitih zanimanja, uključujući prodajna mjesta i Upravu poduzeća. Svake godine se nalazi pri vrhu najuspješnijih poduzeća ne samo Dalmacije već i Hrvatske. Društvo je od 2018. g. u 100% vlasništvu tvrtke ARH CEE d.o.o..

Svoje poslovanje Studenac je započeo ranih devedesetih i to otvaranjem veleprodajnog skladišta u Dućama te nekoliko prodavaonica u Omišu i okolici. Postupno rast tvrtke je doveo do maloprodajnog lanca kojeg danas čini više od 384 marketa i supermarketa unutar četiri dalmatinske županije (Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske). Trgovine se nalaze uglavnom na obali, otocima te Dalmatinskoj zagori.⁴⁵

Studenac ima i dva veleprodajno-distribucijska centra (Dugopolje i TTTS) u kojima je omogućena brza, kvalitetna i povoljna opskrba na jednom mjestu.

Prihod u 2017. g. iznosio je više od 86.786.000,00 kuna, što je za oko 46% više u odnosu na prethodnu godinu.

Razvoj počiva na nekoliko odrednica:⁴⁶

- pristupačnosti - manji format trgovina koje se nalaze u kvartovima i manjim mjestima kako bi kupci pješke mogli u kupovinu
- širokom asortimanu roba koji se dodatno prilagođava mikrolokaciji trgovine i željama potrošača

⁴⁵Izvor: <https://www.studenac.hr/o-nama.aspx> [17.08.2018.]

⁴⁶Ibid

- povoljnim cijenama uz koje uvijek iznova pripremamo različite akcije
- vlastitoj robnoj marki koja jamči kvalitetne proizvode (uglavnom domaćih proizvođača) po posebno povoljnim cijenama.

4.1.3. Poduzeće Konzum d.d.

Konzum d.d. je najveći hrvatski maloprodajni trgovački lanac s udjelom od oko 30% na hrvatskom tržištu. Prisutan je u 114 gradova i 211 mjesta, što uključuje i većinu hrvatskih otoka. Prema ukupnom prihodu ostvarenom u 2007. godini Konzum je druga najveća tvrtka u Hrvatskoj iza INA-e. U većinskom je vlasništvu tvrtke Agrokor. Zapošljava više od 12.700 ljudi, a u Hrvatskoj ima više od 700 prodavaonica. U Konzumu dnevno kupuje više od 650.000 potrošača (2012.).

Konzum je u suradnji sa partnerima pokrenuo i prvi koalicijski program nagrađivanja vjernosti – Multipluscard, a koji će svim kupcima omogućiti još više usluga, nagradnih bodova, pogodnosti i ušteda na više od 2.000 prodajnih mjesta u Hrvatskoj kao i u inozemstvu. Ovaj koalicijski program po prvi puta u Hrvatskoj svojim korisnicima omogućuje ostvarivanje nagradnih bodova od više partnera samo jednom kupnjom.

Dionice Konzuma uvrštene su u kotaciju Javnih dioničkih društava Zagrebačke burze u srpnju 2003. godine.⁴⁷ Društvo je u 2017. godini ostvarilo gubitak od 3.946.077 tisuća kuna, nakon čega je knjigovodstvena vrijednost kapitala i rezervi bila negativna u iznosu od 11.373.248 tisuća kuna.⁴⁸

4.1.4.. Poduzeće Plodine d.d.

Tvrtka Plodine d.d. osnovana je 1993. godine u Rijeci gdje je i otvoren prvi prodajni centar koji je bio specifičan zbog širokog asortimana proizvoda, davanja prednosti hrvatskim proizvodima i izuzetno povoljnim cijenama. Jedini osnivač i dioničar Društva je gospodin Mile Ćurković. Temeljni kapital društva na dan 31.12.2016. g. iznosio je 245.000.000 kuna i podijeljen je na 245.00 dionica, svaka nominalne vrijednosti 1.000,00 kuna, s pravom glasa.⁴⁹

U 2016. Godini poduzeće je zapošljavalo 3.435 radnika, što je u odnosu na 2015. G. 2% više.

⁴⁷ Izvor: <https://www.konzum.hr/O-Konzumu/O-nama> [17.08.2018.]

⁴⁸ Konzum d.d. (2018): Godišnje izvješće za 2017. Godinu, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> , [17.08.2018.]

⁴⁹ Konzum d.d. (2017.): Godišnje izvješće za 2016. godinu, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [18.08.2018.]

Razvoj Plodina nastavljen je u smislu novih otvorenja prvobitnim širenjem na lokalnoj razini. Prava ekspanzija širenja izvan regije započinje 2000. godine otvorenjima unificiranih supermarketa suvremenog izgleda u skladu sa europskim standardima, koji osim bogate asortimanske ponude daju i osjećaj ugodne kupovine. Kvalitetu i kvantitetu ponude u supermarketima nastoji se prilagoditi interesima i potrebama kupaca s naglaskom na svježem mesu i svježem voću i povrću te proizvodima hrvatskih proizvođača.⁵⁰

Danas, sa 83 supermarketa diljem Hrvatske sa sigurnošću se može reći da je jedan od najjačih lanaca supermarketa u regiji, a svoju poziciju nastoji zadržati kontinuiranim ulaganjem, kako otvaranjem novih prodajnih centara tako i u konstantnoj edukaciji zaposlenika i unapređenju prodaje prema najvišim tržišnim zahtjevima.

⁵⁰ Izvor: <http://www.plodine.hr/> [18.08.2018.]

4.2. Analiza poduzeća putem odabranih skupnih pokazatelja

Četiri odabrana poduzeća iz djelatnosti trgovine analizirati ćemo na temelju skupnih pokazatelja za četiri uzastopne godine (2014. - 2017.) i to prema metodama koje su prethodno opisane. Podaci koji su potrebni za komparativnu analizu navedenih poduzeća, dobiveni su na temelju računovodstvenih i financijskih izvještaja.

4.2.1. Analiza poslovanja poduzeća Tommy d.o.o. putem skupnih pokazatelja

Skraćeni prikaz bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Tommy d.o.o. prikazan je u tablici 9 i 10.

Tablica 9. Skraćena bilanca poduzeća Tommy d.o.o.

IZVJEŠTAJ O FINANIJSKOM POLOŽAJU(BILANCA)				
	2014	2015	2016	2017
	000 HRK	000 HRK	000 HRK	000 HRK
DUGOTRAJNA IMOVINA	627.541	696.225	785.706	858.300
Nematerijalna imovina	120.054	120.260	119.767	123.232
Nekretnine, postrojenja i oprema	472.273	510.372	513.851	587.107
Financijska imovina	32.908	63.287	114.387	115.569
Potraživanja	0	0	35.395	30.086
Odgođena porezna imovina	2.306	2.306	2.306	2.306
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	218.044	247.710	311.270	457.579
Zalihe	162.080	173.950	170.793	193.324
Potraživanja od kupaca	37.548	34.293	45.385	64.061
Potraživanja od pov. poduzetnika	95	1.325	2.498	915
Ostala potraživanja	6.534	13.321	7.713	31.387
Financijska imovina	460	13.517	69.708	147.814
Novac i novčani ekvivalenti	11.327	11.304	15.173	20.078
Plaćeni trošk. budućeg razdoblja i obr. Prihodi	22.332	29.584	52.836	38.288
UKUPNA AKTIVA	867.917	973.519	1.149.812	1.354.167
KAPITAL I REZERVE	153.089	243.822	363.615	492.971
Temeljni upisani kapital	89.500	153.000	243.800	314.000
Kapitalne rezerve	0	0	0	0
Revalorizacijske rezerve	1	1	1	1

Zadržana dobit	58	175	6.733	31.114
Preneseni gubitak	0	-11.686	0	0
Dobit-Gubitak poslovne godine	63.530	102.332	113.081	147.856
REZERVIRANJA	0	0	0	0
DUGOROČNE OBVEZE	194.173	208.542	206.822	185.371
KRATKOROČNE OBVEZE	518.680	519.998	577.789	675.503
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUĐUĆEG RAZDOBLJA	1.975	1.157	1.586	322

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Tablica 10. RDIG poduzeća Tommy d.o.o.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

	2014	2015	2016	2017
	000 HRK	000 HRK	000 HRK	000 HRK
Prihod od prodaje	2.045.379	2.249.133	2.341.751	2.670.530
Ostali prihodi	20.137	14.775	15.971	15.072
Ukupno poslovni prihodi	2.065.616	2.263.908	2.357.722	2.685.602
Troškovi sirovina i materijala	52.957	52.970	55.451	56.560
Troškovi prodane robe	1.562.055	1.697.232	1.759.798	1.983.171
Ostali vanjski troškovi	85.450	95.730	101.808	119.364
Troškovi osoblja	166.432	181.042	194.224	229.477
Amortizacija dugotrajne im.	80.324	70.631	70.611	73.493
Ostali troškovi	31.804	36.042	37.023	38.754
Vrijednosno usklađenje dugotrajne im.	0	0	0	0
Vrijednosno usklađenje kratkotrajne im.	985	460	1.075	883
Rezerviranja	0	0	0	0
Ostali poslovni rashodi	5.860	4.588	4.268	6.716
Ukupno poslovni rashodi	1.985.867	2.138.695	2.224.258	2.508.418
Financijski prihodi	992	1.605	4.641	14.832
Financijski rashodi	15.678	22.092	12.016	10.483
UKUPNI PRIHODI	2.066.608	2.265.513	2.362.363	2.700.434
UKUPNI RASHODI	2.001.545	2.160.787	2.236.274	2.518.901
Dobit (gubitak) prije oporezivanja	65.063	104.726	126.089	181.533
Porez na dobit	1.533	2.394	13.008	33.678
Dobit (gubitak) razdoblja	63.530	102.332	113.081	147.855

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

U nastavku su prikazani rezultati izračuna Altman Z-score modela na temelju prve modifikacije $Z' = 0,717 \cdot X_1 + 0,847 \cdot X_2 + 3,107 \cdot X_3 + 0,42 \cdot X_4 + 0,998 \cdot X_5$ promatranih poduzeća za razdoblje od 2014. – 2017. godine.

Tablica 11. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Tommy d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,346	-0,280	-0,232	-0,161
X2	0,000	0,000	0,006	0,023
X3	0,093	0,130	0,120	0,142
X4	0,214	0,334	0,462	0,572
X5	2,357	2,310	2,037	1,972
Z-score	2,483	2,650	2,439	2,553

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema rezultatima analize, poduzeće kroz sve četiri godine posluje u „sivoj zoni“ prema graničnim vrijednostima $2,9 > Z' < 1,23$. Iako su za sve četiri godine vrijednosti pokazatelja bliže financijskoj stabilnosti, poduzeće je još uvijek financijski nestabilno.

Tablica 12. Rezultati analize Kralicekog DF modela za poduzeće Tommy d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,225	0,271	0,265	0,308
X2	1,214	1,334	1,462	1,572
X3	0,093	0,130	0,120	0,142
X4	0,039	0,056	0,058	0,071
X5	0,078	0,077	0,072	0,072
X6	2,380	2,325	2,051	1,983
DF	1,822	2,351	2,235	2,582

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Pri usporedbi rezultata analize sa Kralicekovim DF graničnim vrijednostima, vidljivo je da je

financijska stabilnost poduzeća u 2014. godini na nivou dobre stabilnosti. Kroz daljnje godine vrijednost raste, naročito u 2015. godini, gdje vidimo da je poduzeće popravilo svoju financijsku stabilnost. Iako u 2016. godini DF indeks opada malo ispod nivoa vrlo dobre financijske stabilnosti, u 2017. godini popravlja svoje poslovanje, te s tim i DF indeks koji raste za više od 0,3 u odnosu na 2016. godinu.

Rezultati analize Springate modela za poduzeće Tommy d.o.o. prikazani su u tablici 13.

Tablica 13. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Tommy d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,346	-0,280	-0,232	-0,161
X2	0,093	0,130	0,120	0,142
X3	2,357	2,310	2,037	1,972
X4	0,156	0,244	0,239	0,284
Z	1,045	1,266	1,164	1,305

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Sve vrijednosti diskriminacijske funkcije su veće od granične vrijednosti 0,862, što znači da poduzeću ne prijete bankrot, odnosno da je financijski uspješno poduzeće.

Analiza poduzeće Tommy d.o.o. na temelju Zmijewski modela prikazana je u tablici 14.

Tablica 14. Rezultati analize Zmijewski modela za poduzeće Tommy d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,073	0,105	0,098	0,109
X2	0,824	0,750	0,684	0,636
X3	0,462	0,532	0,628	0,734
Y	0,063	-0,503	-0,848	-1,169
P	0,516	0,377	0,300	0,237

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema modelu Zmijewski, promatrano poduzeće je pred bankrotom bilo u 2014. godini, međutim od 2015. godine razina vrijednosti pokazatelja kontinuirano pada, i to ispod granične razine modela. U 2017. godini dostiže vrijednost od 0,237 što je dosta manje od graničnih 0,5. Iz svega navedenog može se zaključiti da je poduzeće stabilno, te da ne postoji vjerojatnost bankrota.

4.2.2. Analiza poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. putem skupnih pokazatelja

Na temelju podataka iz skraćene bilance i računa dobiti i gubitka koji su prikazani u tablici 15 i 16, izračunati su skupni pokazatelji za poduzeće Studenac d.o.o..

Tablica 15. Skraćena Bilanca poduzeća Studenac d.o.o.

IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOM POLOŽAJU(BILANCA)				
	2014	2015	2016	2017
DUGOTRAJNA IMOVINA	111.298.283	110.427.822	114.865.000	141.717.000
Nematerijalna imovina	11.794.911	15.863.992	8.354.000	12.091.000
Materijalna imovina	87.999.934	81.001.130	87.448.000	106.054.000
Financijska imovina	11.503.438	13.562.700	19.063.000	23.573.000
Potraživanja	0	0	0	0
Odgođena porezna imovina	0	0		0
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	208.121.913	224.134.383	258.379.000	250.682.000
Zalihe	79.442.079	110.920.225	87.114.000	88.721.000
Potraživanja	108.547.396	74.141.051	59.780.000	30.735.000
Financijska imovina	7.250.000	6.538.000	102.423.000	80.185.000
Novac i novčani ekvivalenti	12.882.438	32.535.107	9.062.000	51.041.000
Plaćeni trošk. budućeg razdoblja i obr. Prihodi	9.506.906	7.697.661	0	0
UKUPNA AKTIVA	328.927.102	342.259.866	373.244.000	392.399.000
KAPITAL I REZERVE	55.878.121	66.009.606	69.063.000	106.864.000
Temeljni upisani kapital	22.000	22.000	22.000	22.000
Rezerve iz dobiti	226.560	226.560	227.000	227.000
Revalorizacijske rezerve	0	0	0	0
Zadržana dobit	7.542.228	7.337.372	68.814.000	106.615.000
Preneseni gubitak	0	0		
Dobit-Gubitak poslovne godine	48.087.333	58.423.674		
REZERVIRANJA	29.241	0	0	1.500.000
DUGOROČNE OBVEZE	120.457.792	117.326.635	69.649.000	55.924.000
KRA TKOROČNE	152.561.948	158.923.625	234.532.000	228.111.000

OBVEZE				
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	0	0	0	0
UKUPNA PASIVA	328.927.102	342.259.866	373.244.000	392.399.000

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Tablica 16. RDIG poduzeća Studenac d.o.o.

RAČUN DOBITI I GUBITKA				
	2014	2015	2016	2017
Prihod od prodaje	1.155.266.205	1.294.119.317	1.340.303.000	1.513.694.000
Ostali prihodi	90.594.724	104.599.090	10.775.000	13.845.000
Ukupno poslovni prihodi	1.245.860.929	1.398.718.407	1.351.078.000	1.527.539.000
Troškovi sirovina i materijala	33.293.104	33.239.245		
Troškovi prodane robe	934.856.073	1.035.153.048	972.856.000	1.086.115.000
Ostali vanjski troškovi	84.068.575	93.447.404		
Troškovi osoblja	111.694.170	128.116.433	150.629.000	181.032.000
Amortizacija dugotrajne im.	6.582.837	22.090.295	21.216.000	8.729.000
Ostali troškovi	19.028.105	20.928.119	82.535.000	93.512.000
Rezerviranja	0	0		1.500.000
Ostali poslovni rashodi	0	0	58.146.000	58.654.000
Ukupno poslovni rashodi	1.189.522.864	1.332.974.544	1.285.381.000	1.429.541.000
Financijski prihodi	10.124.921	12.427.825	12.094.000	13.258.000
Financijski rashodi	7.229.242	6.196.402	5.215.000	4.362.000
UKUPNI PRIHODI	1.255.985.850	1.411.146.232	1.363.172.000	1.540.797.000
UKUPNI RASHODI	1.196.752.106	1.339.170.946	1.290.596.000	1.433.903.000
Dobit (gubitak) prije oporezivanja	59.233.744	71.975.286	72.576.000	106.894.000
Porez na dobit	11.146.411	13.551.612	13.287.000	20.108.000
Dobit (gubitak) razdoblja	48.087.333	58.423.674	59.289.000	86.786.000

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Analiza poslovanja poduzeća na temelju skupnih pokazatelja poduzeća Studenac d.o.o. prikazani su u nastavku rada, i to kako slijedi:

Prikaz analize poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. na temelju Altman Z-score prikazan je u tablici 17.

Tablica 17. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Studenac d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,463	0,462	0,507	0,367
X2	0,023	0,021	0,184	0,272
X3	0,202	0,228	0,208	0,284
X4	0,205	0,239	0,227	0,374
X5	3,512	3,781	3,591	3,858
Z-score	4,570	4,933	4,847	5,381

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema dobivenim vrijednostima, Z-Score je za sve četiri godine iznad 2,9 i to sa stabilnom vrijednošću. Najbolji rezultati poslovanja su u 2017. godini, iako je i u prethodnim godinama vrijednost Z-score bila čak iznad 4.5 što nam ukazuje da je poduzeće u sigurnoj zoni. Na temelju tablice 71 možemo zaključiti da je poduzeće financijski zdravo.

Rezultati analize poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. prikazani Kralicekovim DF modelom predstavljeni su u tablici 18.

Tablica 18. Rezultati analize Kralicekovom DF metodom za poduzeće Studenac d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,268	0,363	0,325	0,420
X2	1,205	1,239	1,227	1,374
X3	0,202	0,228	0,208	0,284
X4	0,053	0,055	0,057	0,072
X5	0,063	0,079	0,064	0,058
X6	3,788	4,087	3,620	3,893
DF	3,181	3,637	3,337	4,343

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Iz tablice se može zaključiti da je financijska stabilnost poduzeća Studenac d.o.o. kroz sve četiri godine iznad granične vrijednosti 3, što pokazuje da poduzeće posluje izvrsno, odnosno financijski je stabilno.

Prikaz analize poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. Springate modelom dan je u tablici 19.

Tablica 19. Rezultati analize Springate metodom za poduzeće Studenac d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,169	0,191	0,064	0,058
X2	0,202	0,228	0,208	0,284
X3	3,512	3,781	3,591	3,858
X4	0,436	0,492	0,332	0,488
Z	2,592	2,848	2,469	2,910

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Kako je granična vrijednost Springate modela 0,862, iz tablice 13 vidljivo je da su sve vrijednosti dobivene izračunom veće od granične vrijednosti, te se može zaključiti da poduzeće kroz sve četiri godine ima uspješno poslovanje

Tablicom 20 prikazana je analiza poduzeća Studenac d.o.o. korištenjem Zmijewski modelom.

Tablica 20. Rezultati analize Zmijewski modelom poduzeća Studenac d.o.o.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,146	0,171	0,159	0,221
X2	0,830	0,807	0,815	0,728
X3	1,426	1,459	1,102	1,099
Zmijewski	-0,232	-0,473	-0,374	-1,152
P	0,442	0,384	0,408	0,240

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Iz tablice je vidljivo da se vrijednost bankrota kroz sve četiri godine niža od granične

vrijednosti 0,5, što znači da se radi o financijski stabilnom poduzeću. Takav je rezultat očekivan, s obzirom da se na temelju ostalih analiziranih modela vidi da poduzeće posluje s dobitkom. Iz svega navedenog može se zaključiti da poduzeće posluje stabilno i da ne postoji opasnost bankrota.

4.2.2. Analiza poslovanja poduzeća **Konzum d.d.** putem skupnih pokazatelja

U tablici 21 i 22 prikazani su skraćena bilanca i račun dobiti i gubitka na temelju kojih su izračunati skupni pokazatelji za poduzeće Konzum d.d..

Tablica 21. Skraćena Bilancia poduzeća Konzum d.d.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU(BILANCA)				
	2014	2015	2016	2017
	000 HRK	000 HRK	000 HRK	000 HRK
DUGOTRAJNA IMOVINA	9.738.997	7.398.142	6.296.508	0
Nematerijalna imovina	521.912	342.121	116.848	0
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.916.802	5.106.415	4.200.200	0
Ulaganja u nekretnine	0	16.691	13.166	0
Ulaganja u povezana društva	5.023.291	1.768.897	1.782.783	0
Financijski instrumenti	272.628	159.742	178.718	0
Potraživanja	4.364	4.276	4.793	
KRA TKOTRAJNA IMOVINA USLIJED PRESTANKA KONCEPTA VREMENSEKE NEOGRANIČENOSTI POSLOVANJA				3.344.799
Nematerijalna imovina				81.525
Nekretnine, postrojenja i oprema				3.047.444
Ulaganja u nekretnine				8.393
Ulaganja u ovisna društva				25.441
Financijski instrumenti				180.942
Ostala potraživanja				1.054
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	3.388.727	2.840.446	1.941.779	1.645.037
Zalihe	1.720.412	1.145.414	930.329	710.567
Dugotrajna imovna namjenjena prodaji	0	37.399	64.778	22.655
Kratkotrajna ulaganja	499.189	571.676	353.868	81.991
Potraživanja	766.117	578.907	308.344	318.449
Potraživanja od povezanih društava	90.617	287.450	7.316	158.895
Zajmovi dani povezanim društvima	124.471	53.482	98.729	11.809
Ostala kratkotrajna imovina	117.662	113.020	102.965	52.212
Novac i novčani ekvivalenti	70.259	53.098	75.450	288.459

UKUPNA AKTIVA	13.127.724	10.238.588	8.238.287	4.989.836
KAPITAL I REZERVE	2.770.455	-5.037.581	-7.415.764	-11.373.248
Temeljni upisani kapital	227.029	227.029	227.029	227.029
Rezerve iz dobiti	16.833	16.833	16.833	16.833
Revalorizacijske rezerve	499.288	321.620	12.758	2.233
Zadržana dobit/Preneseni gubitak	1.918.503	-5.603.063	-7.672.384	-7.673.266
Dobit/gubitak poslovne godine	108.802	0	0	-3.946.077
REZERVIRANJA	30.850	28.332	47.687	0
DUGOROČNE OBVEZE	107.773	2.261.407	2.264.492	0
KRATKOROČNE OBVEZE USLIJED PRESTANKA KONCEPTA VREMENSEKE NEOGRANIČENOSTI POSLOVANJA				2.220.447
KRATKOROČNE OBVEZE	10.218.646	12.986.430	13.341.872	14.142.637
UKUPNA PASIVA	13.127.724	10.238.588	8.238.287	4.989.836

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Tablica 22. Skraćeni RDIG poduzeća Konzum d.d.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

	2014	2015	2016	2017
	000 HRK	000 HRK	000 HRK	000 HRK
Prihod od prodaje	12.206.022	9.785.765	10.193.186	8.799.464
Ostali prihodi	1.198.971	654.240	343.275	334.910
Ukupno poslovni prihodi	13.404.993	10.440.005	10.536.461	9.134.374
Troškovi sirovina i materijala	338.228	344.675	462.663	405.458
Troškovi prodane robe	9.902.298	7.020.655	7.656.403	6.525.664
Troškovi usluga	786.249	850.184	965.363	879.340
Troškovi osoblja	889.091	830.936	835.785	821.340
Amortizacija dugotrajne im.	339.299	523.963	975.838	1.241.906
Umanjenje vrijednosti goodwill-a	59.135	136.823	161.918	2.014.455
Vrijednosno usklađenje	36.288	569.414	49.049	56.573
Rezerviranja	470	0	58.593	39.333
Ostali troškovi	529.307	464.149	456.729	359.581
Troškovi restrukturiranja	0	0	0	183.747
Ukupno poslovni rashodi	12.880.365	10.740.799	11.622.341	12.527.397
Financijski prihodi	49.648	64.841	27.283	11.656

Financijski rashodi	405.474	902.918	790.585	606.892
UKUPNI PRIHODI	13.454.641	10.504.846	10.563.744	9.146.030
UKUPNI RASHODI	13.285.839	11.643.717	12.412.926	13.134.289
Dobit (gubitak) prije oporezivanja	168.802	-1.138.871	-1.849.182	-3.988.259
Porez na dobit	60.000	49.881	3.470	
Dobit (gubitak) razdoblja	108.802	-1.188.752	-1.845.712	-3.988.259
Dobit/Gubitak iz prekinutog poslovanja		-218.463	-13.133	42.182
Gubitak razdoblja		-1.407.215	-1.858.845	-3.946.077

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Konzum d.d. predloženi su u tablici 23.

Tablica 23. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Konzum d.d.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,520	-0,991	-1,384	-2,950
X2	0,146	-0,547	-0,931	-1,538
X3	0,044	-0,023	-0,128	-0,678
X4	0,267	-0,330	-0,474	-0,695
X5	0,930	0,956	1,237	1,763
Z-score	0,927	-0,430	-1,144	-4,055

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Kod poduzeća Konzum d.d. vrijednost Z-score se nalazi ispod granične vrijednosti 1,23, što nam ukazuje da je velika vjerojatnost bankrota promatranog poduzeća, te da poduzeće ne može podmirivati vlastite obveze. Testiranje po Altmanovu modelu za ovo poduzeće daje negativnu sliku o poslovanju, što je najizraženije u 2017. godini, gdje vrijednost Z-score iznosi -4,055.

Rezultati analize poduzeća Konzum d.d. Kralicekovim DF modelom prikazani su u tablici 24.

Tablica 24. Rezultati analize Kealicekova DF modela za poduzeće Konzum d.d.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,088	0,019	-0,005	-0,131
X2	1,267	0,670	0,526	0,305
X3	0,044	-0,023	-0,128	-0,678
X4	0,043	-0,022	-0,100	-0,370
X5	0,128	0,109	0,088	0,078
X6	1,021	1,020	1,279	1,831
DF	0,363	-0,898	-4,010	-1,814

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Iz tablice se vidi da je u prvoj godini, sukladno graničnim vrijednostima DF modela, financijska stabilnost poduzeća Konzum d.d. osrednje vrijednosti. Pokazatelji imaju tendenciju pada, što je vidljivo u 2015. godini, gdje vrijednost pokazatelja pokazuje umjerenu insolventnost. U 2016. godini vidljivo je iz tablice da poduzeće ima velikih financijskih problema, odnosno poduzeće je izrazito nesolventno, što se nastavlja i u 2017. Godini.

Rezultati analize Springate modelom za Konzum d.d. prikazani su u tablici 25.

Tablica 25. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Konzum d.d.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,520	-0,991	-1,384	-2,950
X2	0,044	-0,023	-0,128	-0,678
X3	0,930	0,956	1,237	1,763
X4	0,056	-0,018	-0,079	-0,207
Z	0,035	-0,692	-1,340	-4,497

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

U sve četiri godine vidljivo je da je poduzeće izrazito financijski neuspješno, te je ispod granične vrijednosti od 0,862 u cijelom promatranom razdoblju.

Rezultati analize Konzum d.d. dobiveni pomoću Zmijevski modela prikazani su u tablici 26.

Tablica 26. Rezultati analize Zmijevski modela za poduzeće Konzum d.d.

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,008	-0,137	-0,226	-0,791
X2	0,789	1,492	1,900	3,279
X3	0,332	0,219	0,146	0,101
Zmijevski	0,158	4,822	7,546	17,950
P	0,540	0,992	0,999	1,000

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema modelu Zmijewski poduzeće je u bankrotu, u svim godinama s vrijednostima većim od granične vrijednosti, koja iznosi 0,5.

4.2.3. Analiza poslovanja poduzeća **Plodine d.d.** putem skupnih pokazatelja

Tablica 27. Skraćena bilanca poduzeća Plodine d.d.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU(BILANCA)				
	2014	2015	2016	2017
			000 HRK	000 HRK
DUGOTRAJNA IMOVINA	2.383.984.934	2.251.809.203	2.127.120.900	2.110.235.948
Nematerijalna imovina	12.981.050	9.812.345	4.543.624	4.008.778
Materijalna imovina	2.357.287.839	2.228.229.392	2.121.938.580	2.106.018.738
Financijska imovina	13.716.045	13.767.466	638.696	208.432
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	495.313.564	510.639.384	542.346.859	549.688.477
Zalihe	386.532.990	407.678.373	436.133.856	408.214.572
Potraživanja	78.044.550	83.423.515	80.204.325	87.215.899
Financijska imovina	17.290.106	8.013.309	5.967.564	9.517.424
Novac i novčani ekvivalenti	13.445.918	11.524.187	20.041.114	44.740.582
Plaćeni trošk. budućeg razdoblja i obr. Prihodi	113.133.631	117.854.234	113.434.766	81.090.946
UKUPNA AKTIVA	2.992.432.129	2.880.302.821	2.669.467.759	2.659.924.425

KAPITAL I REZERVE	413.398.580	426.945.238	489.942.333	590.894.703
Temeljni upisani kapital	170.000.000	212.000.000	245.000.000	318.000.000
Rezerve iz dobiti	6.500.000	8.500.000	10.600.000	12.250.000
Revalorizacijske rezerve	153.741.392	146.578.307	137.624.449	129.083.727
Zadržana dobit	41.734.965	24.479.231	20.526.095	21.080.090
Dobit poslovne godine	41.422.223	35.387.700	76.191.789	110.480.886
REZERVIRANJA	0	0	0	0
DUGOROČNE OBVEZE	1.185.916.031	1.038.423.886	997.858.855	1.018.829.681
KRATKOROČNE OBVEZE	1.389.137.153	1.410.588.726	1.287.869.287	1.126.834.268
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	3.980.365	4.344.971	7.232.050	4.456.719
UKUPNA PASIVA	2.992.432.129	2.880.302.821	2.782.902.525	2.741.015.371

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Tablica 28. RDIG poduzeća Plodine d.d.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

	2014	2015	2016	2017
Prihod od prodaje	3.057.592.091	3.472.289.382	3.449.093.150	3.772.512.056
Ostali prihodi	356.842.103	403.101.904	412.931.666	462.045.171
Ukupno poslovni prihodi	3.414.434.194	3.875.391.286	3.862.024.816	4.234.557.227
Troškovi sirovina i materijala	113.006.231	117.758.490	112.534.508	117.900.684
Troškovi prodane robe	2.557.439.817	2.950.418.881	2.879.491.824	3.079.993.613
Ostali vanjski troškovi	103.133.638	118.544.115	119.819.397	124.799.893
Troškovi osoblja	221.157.583	245.779.171	265.268.903	306.586.973
Amortizacija dugotrajne im.	141.759.658	169.609.436	210.979.708	213.307.417
Ostali troškovi	69.671.017	72.629.842	71.911.066	103.300.123
Vrijednosno usklađivanje	2.467	1.226.086	294.214	1.615.164
Ostali poslovni rashodi	46.683.112	63.081.499	52.038.322	92.210.517
Ukupno poslovni rashodi	3.252.853.523	3.739.047.520	3.712.337.942	4.039.714.384
Financijski prihodi	1.618.307	3.946.545	6.673.442	5.095.829
Financijski rashodi	118.765.849	100.825.316	76.570.129	63.295.000
UKUPNI PRIHODI	3.416.052.501	3.879.337.831	3.868.698.258	4.239.653.056
UKUPNI RASHODI	3.371.619.372	3.839.872.836	3.788.908.071	4.103.009.384
Dobit (gubitak) prije oporezivanja	44.433.129	39.464.995	79.790.187	136.643.672
Porez na dobit	3.010.906	4.077.295	3.598.398	26.162.786
Dobit (gubitak) razdoblja	41.422.223	35.387.700	76.191.789	110.480.886

Izvor: Obrada autorice prema podacima s www.fina.hr

Tablicom 29 prikazani su rezultati Altmanovog Z-score modela za poduzeće Plodine d.d..

Tablica 29. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Plodine d.d..

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,299	-0,312	-0,279	-0,217
X2	0,014	0,008	0,008	0,008
X3	0,055	0,049	0,059	0,075
X4	0,160	0,174	0,214	0,275
X5	1,022	1,206	1,292	1,418
Z-score	1,054	1,211	1,367	1,616

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema rezultatima analize poduzeće u prvoj i drugoj godini posluje u opasnoj zoni, gdje mu prijeti opasnost od bankrota. Međutim, u narednom periodu stanje se poboljšalo, te je poduzeće prešlo u sivu zonu, odnosno granične vrijednosti se nalaze između 1,23 i 2,9. Financijska stabilnost mu je ugrožena, ali je poduzeće u stanju podmiriti svoje obveze i vršiti osnovnu djelatnost.

Analiza poduzeća Plodine d.d. na temelju Kralicekog DF modela prikazana je u tablici 30.

Tablica 30. Rezultati analize Kralicekog DF modela za poduzeće Plodine d.d..

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,118	0,126	0,160	0,192
X2	1,160	1,174	1,164	1,237
X3	0,055	0,049	0,059	0,075
X4	0,048	0,036	0,040	0,047
X5	0,113	0,105	0,113	0,096
X6	1,141	1,345	1,447	1,592
DF	1,019	1,034	1,186	0,811

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Indeks financijske stabilnosti DF prema rezultatima prikazanim u tablici 30 je na razini dobre vrijednosti za kroz prve tri godine poslovanja. U 2017. godini poduzeće se suočava s financijskim problemima, što je vidljivo i na dobivenom rezultatu, financijska stabilnost mu prelazi iz dobre razine u osrednju razinu.

Analiza poduzeća Plodine d.d. na temelju Springate modela prikazana je u tablici 31.

Tablica 31. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Plodine d.d..

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	-0,299	-0,312	-0,279	-0,217
X2	0,055	0,049	0,059	0,075
X3	1,022	1,206	1,292	1,418
X4	0,117	0,099	0,121	0,177
Z	0,377	0,412	0,528	0,734

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Granična vrijednost Springate pokazatelja je 0,862, te na temelju toga, iz tablice 31 možemo zaključiti da poduzeću Plodine prijeti financijski neuspjeh u svim promatranim godinama, iako je u posljednjoj godini rezultat znatno bolji od prethodnih.

Analiza poduzeća Plodine d.d. na temelju Zmijewski modela prikazana je u tablici 32.

Tablica 32. Rezultati analize Zmijewski modela za poduzeće Plodine d.d..

	Godina			
Pokazatelji	2014	2015	2016	2017
X1	0,014	0,012	0,029	0,042
X2	0,862	0,852	0,859	0,808
X3	0,437	0,444	0,506	0,558
Zmijewski	0,549	0,498	0,466	0,118
P	0,634	0,622	0,614	0,530

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Analizirano poduzeće je sve do 2017. godine u velikoj opasnosti od bankrota. Faktor

vjerojatnoće bankrota u zadnjoj godini je skoro pa izjednačen sa graničnom vrijednošću pokazatelja. U toj je godini poduzeće ostvarilo dobit, pa raste i mogućnost oporavka.

4.3. Usporedna analiza metodama skupnih pokazatelja

4.3.1. usporedni rezultati analize putem Altman Z-score modela

U tablici 33 dani su rezultati analize dobiveni na temelju Altman Z-score modelom na promatranim poduzećima za razdoblje od 2014. – 2017. godine.

Tablica 33. Usporedni rezultati analize Altmanovim modelom

	2014	2015	2016	2017
Tommy d.o.o.	2,483	2,650	2,439	2,553
Studenac d.o.o.	4,570	4,933	4,847	5,381
Konzum d.d.	0,927	-0,430	-1,144	-4,055
Plodine d.d.	1,054	1,211	1,367	1,616

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema utvrđenim kontrolnim mjerama Altman Z-score modela, a na temelju dobivenih pokazatelja za promatrana poduzeća za sve godine promatranog razdoblja, može se reći da poduzeće Studenac d.o.o. posluje vrlo dobro, odnosno ima najbolju financijsku stabilnost usporedno s promatranim poduzećima, te prema tome i potencijalno dobru budućnost. Poduzeća Tommy d.o.o. nalazi se u sivoj zoni, međutim, na temelju izračunatih pokazatelja vidljivo je da je poduzeće bliže financijskoj stabilnosti u narednim godinama, nego bankrotu, što je i vidljivo u tablici 33.

Poduzeće Konzum d.d. je 2015. ostvarilo poslovni gubitak, odnosno radni kapital je bio negativan. Društvo je u 2016. i naročito u 2017. godini ostvarilo velike gubitke, koji u cijelosti ne mogu biti pokriveni kapitalom, a niti će se uspjeti pokriti iz budućeg poslovanja, te na ovakav način ne mogu nastaviti s poslovanjem.

Poduzeće plodine je u 2014. godini prema Altman Z-score bilo pred bankrotom, međutim u 2015. godini se oporavilo i prema graničnoj vrijednosti korigiranog Z-score modela ušlo u sivu zonu, u kojoj se nalazi i Tommy d.o.o., međutim kao što je vidljivo iz tablice 33, poduzeće Tommy d.o.o. ima još uvijek puno bolju financijsku stabilnost od poduzeća Plodine d.d..

4.3.2. Komparativna analiza poslovanja promatranih poduzeća putem Kralicek DF modela

Kralicekov DF model razvijen je po uzoru na Altmanov model, a prilagođen je europskom poslovnom okruženju. Na temelju modela usporedit će se promatrana poduzeća te donijeti procjena o financijskoj stabilnosti na temelju izračunate vrijednosti DF pokazatelja.

Tablica 34. Usporedni rezultati analize Kralicekovim DF modelom

	2014	2015	2016	2017
Tommy d.o.o.	1,822	2,351	2,235	2,582
Studenac d.o.o.	3,181	3,637	3,337	4,343
Konzum d.d.	0,363	-0,898	-4,010	-1,814
Plodine d.d.	1,019	1,034	1,186	0,811

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

U tablici su prikazani izračuni DF pokazatelja za razdoblje od 2014. – 2017. godine. Prema utvrđenim kritičnim vrijednostima DF pokazatelja s pripadajućim ocjenama financijske stabilnosti, a na temelju dobivenih pokazatelja za promatrano razdoblje, može se reći da je najlošije poduzeće Konzum d.d.. Poduzeće ne bi poslovalo još uvijek da država nije uključena u oporavak istoga. Iz tablice 34 vidljivo je da je prema kritičkim vrijednosti DF pokazatelja društvo izrazito insolventno, iako je u 2014. godini financijska stabilnost bila „osrednja“.

Kod ostalih poduzeća vidljiv je napredak kroz godine, naročito kod poduzeća Studenac d.o.o. čija je financijska stabilnost u svim godinama izvrsna, što je vidljivo i po dobivenim rezultatima koji su veći od najviše vrijednosti DF pokazatelja (>3.0) prema kojemu se mjeri uspješnost.

Financijska stabilnost poduzeća Tommy d.o.o. se kreće kroz godine oko dobre i vrlo dobre, slično kao i poduzeće Plodine d.d., s tim da potonje više varira od osrednjeg ka dobrom.

4.3.3. Komparativna analiza poslovanja promatranih poduzeća putem Springate modela

U tablici 35. Prikazana je usporedna analiza promatranih poduzeća za razdoblje od 2014. – 2017. godine na temelju Springate modela.

Tablica 35. Usporedni rezultati analize Springate modelom

	2014	2015	2016	2017
Tommy d.o.o.	1,045	1,266	1,164	1,305
Studenac d.o.o.	2,592	2,848	2,469	2,910
Konzum d.d.	0,035	-0,692	-1,340	-4,497
Plodine d.d.	0,377	0,412	0,528	0,734

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Iz tablice 27 vidljivo je da poduzeće Tommy d.o.o. i Studenac d.o.o. posluju pozitivno u sve četiri godine poslovanja. Ne prijeti im financijska nestabilnost, te su relativno sigurna od bankrota. Za razliku od njih, poduzeće Konzum d.d. i Plodine d.d. nalaze se prema pokazateljima pred bankrotom. Međutim za Plodine d.d. postoji mogućnost oporavka i rasta, jer je vidljivo iz tablice da pokazatelj iz godine u godinu pokazuje tendenciju rasta, što nije slučaj kod poduzeća Konzum, kojemu pokazatelji imaju tendenciju pada, te su čak i negativna.

4.3.4. Komparativna analiza poduzeća pomoću modela Zmijewskog

U tablici 36 prikazani su usporedni rezultati analiziranih poduzeća pomoću Zmijewskog modela za razdoblje od 2014. – 2017. godine.

Tablica 36. Usporedni rezultati analize Zmijewski modelom

	2014	2015	2016	2017
Tommy d.o.o.	0,516	0,377	0,300	0,237
Studenac d.o.o.	0,442	0,384	0,408	0,240
Konzum d.d.	0,540	0,992	0,999	1,000
Plodine d.d.	0,634	0,622	0,614	0,530

Izvor: obrada autorice na temelju podataka iz financijskih izvještaja

Prema modelu Zmijewski poduzeću prijeti bankrot ako je indeks vjerojatnosti veći od 0,5. Sukladno tome, iz tablice 36 vidljivo je da poduzeća Tommy d.o.o. i Studenac d.o.o. posluju stabilno, te da nisu u opasnosti od bankrota. Poduzeće Konzum d.d. bi trebalo biti u bankrotu, međutim, kako je ranije navedeno, utjecaj države ga drži još uvijek na „životu“. Kod poduzeća Plodine d.d. vidljivo je da je od 2014. do 2016. godine bilo pod prijetnjom bankrota, međutim u 2017. godini vidljiv je oporavak.

5. ZAKLJUČAK

Trgovina na malo u RH ima veliki značaj za gospodarstvo, te općenito za razvoj društva jer je najveći udio zaposlenih u djelatnosti trgovine upravo zaposlen u trgovinama na malo. Hrvatska trgovina nastoji se uskladiti s europskom i svjetskom praksom, što je sve vidljivije iz dana u dan, naročito kvalitetom ponude i usluga.

U ovom radu je definirano nekoliko pojmova, usredotočenost je na financijskim izvještajima iz kojih se na kraju definirala uspješnost poslovanja četiri trgovačka lanca maloprodaje. Financijski izvještaji služe kako bi se uvidjelo stanje u poslovanju određenog poduzeća, u ovom slučaju trgovačkih lanaca, odnosno kako bi zainteresirani pojedinac vidio da li je poslovanje uspješno ili neuspješno, i na osnovu toga odlučio da li će poslovati s tom institucijom ili poslovnim subjektom.

Za primjer i istraživanje uspješnosti poslovanja u djelatnosti trgovine, u ovom radu uzeta su četiri maloprodajna trgovačka lanca koja su osnovana i posluju na području Republike Hrvatske, a to su: Tommy d.o.o., Studenac d.o.o., Konzum d.d. i Plodine d.d..

Za mjerenje uspješnosti poslovanja, koristili su se pokazatelji ocjene rizičnosti, tj. skupni pokazatelji, a to su: Altman Z-Score, Kralicek DF, Springate i Zmijewski. Temeljem izračuna svih navedenih pokazatelja može se zaključiti da poduzeće Studenac d.o.o. ima najuspješnije poslovanje, dok je poduzeće Konzum d.d. davno trebalo bankrotirati po svim pokazateljima.

U razdoblju od 2014. – 2017. vidljivo je da poduzeće Studenac d.o.o. posluje s vrhunskim rezultatima i takav trend se može očekivati i u budućnosti. Poduzeća Tommy d.o.o. i Plodine d.d. posluju pozitivno s tendencijom rasta, te se također može očekivati pozitivan trend, naročito kod poduzeća Tommy d.o.o..

Za razliku od navedenih poduzeća, poduzeće Konzum d.d. posluje negativno, i to s velikim silaznim trendom. Međutim, kroz utjecaj država, vjerojatnost je da će se poduzeće oporaviti iako je prema dobivenim rezultatima odavno financijski nestabilno.

LITERATURA

1. Bakran, D., Gulin, D., Hladika, M i Milčić, I. (2017): Pripremne radnje za sastavljanje financijskih izvještaja za 2017. godinu: Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. *Računovodstvo i financije*. UDK657.2, 12(2017), str. 5-8
2. Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb
3. Narodne novine (2009): Međunarodni standardi financijskog izvještavanja – MRS 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 136
4. Narodne novine: Pravilnik o načinu vođenja Registra godišnjih financijskih izvještaja, te načinu primanja i postupku provjere potpunosti i točnosti godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 1/16
5. Narodne novine (2016): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 95/16
6. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d, Zagreb, broj 78/15, 134/15 i 120/16
7. Narodne novine (2011): Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 111/93 do 110/15
8. Narodne novine (2018): Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 65/18
9. Šodan, S. (2016): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Split, ak. god. 2016/2017.
10. Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K. (2008): Osnove računovodstva, računovodstvo za neračunovođe, RRiF, Zagreb
11. Vujević, I. (2003): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split
12. Vidučić, Lj. (2006): Financijski menadžment, V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje, RRiF – plus d.o.o., Zagreb
13. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb

INTERNET IZVORI

1. Konzum d.d., Godišnje izvješće za 2017. godinu, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [17.08.2018.]

2. Konzum d.d., Godišnje izvješće za 2016. godinu, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [17.08.2018.]
3. Konzum d.d., <https://www.konzum.hr/O-Konzumu/O-nama> [17.08.2018.]
4. Plodine d.o.o., <http://www.plodine.hr/> [18.08.2018.]
5. Studenac d.o.o., <https://www.studenac.hr/o-nama.aspx> [17.08.2018.]
6. Šarlija, N., (n.b.): Kreditna analiza, Modeli za ocjenu rizičnosti, [Internet], dostupno na: http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike/wp-content/uploads/sites/144/2013/04/altman_i_ostali_fmp.pdf [13.08.2018.]
7. Šarlija, N. (n.p.): Objašnjenje Zmijewski modela, [Internet], dostupno na : <http://www.efos.unios.hr/nsarlija/wp-content/uploads/sites/88/2013/04/Zmijewski-model.pdf> [13.08.2018.]
8. Tommy d.o.o., <http://tommy.hr/o-nama/> [17.08.2018.]
9. Tommy d.o.o. Split (2016): Revidirani financijski izvještaji za 2016. godinu, [Internet], dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>, [17.08.2018.]
10. Vukoja, B. (n.d.): Promjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, [Internet], raspoloživo na: <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf>, [27.07.2017]

SAŽETAK

KOMPARATIVNA ANALIZA POSLOVANJA ODABRANIH PODUZEĆA IZ DJELATNOSTI TRGOVINE

Poslovanje trgovačkih lanaca može se definirati kao dinamično i promjenjivo, svaki novi trgovački lanac na tržištu preko svojih prodavaonica nudi nešto novo, odnosno povoljnije proizvode i usluge, time ostvaruju sve veći udio na tržištu, te povećavaju svoj vlastiti profit. U radu je definirano; teorijski i pojmovno što je analiza i zašto su važni financijski izvještaji te na osnovu toga analizirana je uspješnost samih trgovačkih lanaca na području Republike Hrvatske. Također istraživanje je iskazano i brojčanim podacima, odnosno predloženjem dobivenih rezultata što se tiče poslovanja.

Ključne riječi: uspješnost, trgovački lanac, tržište, prodaja, poslovanje.

SUMMARY

COMPARATIVE ANALYSIS OF OPERATIONS OF SELECTED ENTERPRISES FROM THE ACTIVITY OF TRADE

Business chains can be defined as dynamically and flexibly, each new merchant market on the market through its stores offers something new or better products and services, thereby gaining an increasing share in the market and increasing its own profit. In this paper is defined; theoretically and conceptually, what is the analysis and why the financial statements are important and analyzing the success of the trade chains on the territory of the Republic of Croatia. Also in the paper is presented research with numerical data, ie by showing the results obtained in terms of business.

Keywords: success, trading chain, market, sales, business.

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Klasifikacija poduzeća prema ZOR-u	7
Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti	15
Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti	17
Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti	18
Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti.....	18
Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti	19
Tablica 7. Pokazatelji investiranja	19
Tablica 8. Kriteriji za odlučivanje.....	23
Tablica 9. Skraćena bilanca poduzeća Tommy d.o.o.	29
Tablica 10. RDIG poduzeća Tommy d.o.o.	30
Tablica 11. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Tommy d.o.o.....	31
Tablica 12. Rezultati analize Kralicekovog DF modela za poduzeće Tommy d.o.o.....	31
Tablica 13. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Tommy d.o.o.....	32
Tablica 14. Rezultati analize Zmijewski modela za poduzeće Tommy d.o.o.	32
Tablica 15. Skraćena Bilanca poduzeća Studenac d.o.o.	33
Tablica 16. RDIG poduzeća Studenac d.o.o.	34
Tablica 17. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Studenac d.o.o.....	35
Tablica 18. Rezultati analize Kralicekovom DF metodom za poduzeće Studenac d.o.o...35	35
Tablica 19. Rezultati analize Springate metodom za poduzeće Studenac d.o.o.....	36
Tablica 20. Rezultati analize Zmijewski modelom poduzeća Studenac d.o.o.	36
Tablica 21. Skraćena Bilanca poduzeća Konzum d.d.....	37
Tablica 22. Skraćeni RDIG poduzeća Konzum d.d.....	38
Tablica 23. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Konzum d.d.	39
Tablica 24. Rezultati analize Kealicekova DF modela za poduzeće Konzum d.d.....	40

Tablica 25. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Konzum d.d.....	40
Tablica 26. Rezultati analize Zmijewski modela za poduzeće Konzum d.d.	41
Tablica 27. Skraćena bilanca poduzeća Plodine d.d.....	41
Tablica 28. RDiG poduzeća Plodine d.d.....	42
Tablica 29. Rezultati analize Altman Z-score modela za poduzeće Plodine d.d..	43
Tablica 30. Rezultati analize Kralicekovog DF modela za poduzeće Plodine d.d.....	43
Tablica 31. Rezultati analize Springate modela za poduzeće Plodine d.d..	44
Tablica 32. Rezultati analize Zmijewski modela za poduzeće Plodine d.d..	44
Tablica 33. Usporedni rezultati analize Altmanovim modelom	45
Tablica 34. Usporedni rezultati analize Kralicekovim DF modelom	46
Tablica 35. Usporedni rezultati analize Springate modelom.....	47
Tablica 36. Usporedni rezultati analize Zmijewski modelom	47

POPIS SLIKA:

Slika 1. Klasifikacija temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja	13
Slika 2. Metode analize financijskih izvještaja primjenom pojedinačnih pokazatelja	14